

Vint anys de la Fundació Joan Maragall: una proposta d'Església al servei de la cultura i l'evangelització del país

Josep M. Carbonell

Director de la Fundació Digitalent

i professor de la Facultat de Comunicació Blanquerna

LA FUNDACIÓ JOAN MARAGALL fou creada pel cardenal arquebisbe de Barcelona Dr. Narcís Jubany el dia 10 de febrer de 1989, per tal d'establir ponts entre el cristianisme i la cultura del nostre entorn. La Fundació es proposà incidir, amb voluntat de discerniment i de diàleg, en els principals àmbits d'interacció constant que hi ha entre el cristianisme i la cultura, allunyant-se tant dels fonamentalismes religiosos, que voldrien que l'Església fos l'única solució, adequada i completa, als problemes del nostre temps, com de la seva rèplica laïcista, que tendeix a negar la significació pública de la fe cristiana en el nostre món.

Des del seus inicis la Fundació ha pretès compartir amb molts la joia de la nostra esperança i d'una fe que ens fa lliures, d'una fe que no segresta les consciències sinó que les il·lumina, que ens esperona a entendre el nostre món, no a menystenir-lo, que ens fa estimar l'altre i no condemnar-lo. I perquè sabem que aquesta fe no és només un do privat sinó també un bé públic que enriqueix la vida col·lectiva, no voldríem «posar-la sota una mesura, sinó en el portallànties, perquè faci llum a tots els qui són a la casa». Per això, la Fundació ha volgut aplegar —en el marc dels seus projectes i iniciatives— molts cristians que viuen amb neguit l'aïllament a què el sotmeten d'una banda, la indiferència, i a vegades l'hostilitat, de la nostra societat pel Cristianisme i per l'Església i, de l'altra, les reaccions ultramuntanes, ambdues

Perquè sabem que aquesta fe no és només un do privat sinó també un bé públic que enriqueix la vida col·lectiva, no voldríem «posar-la sota una mesura, sinó en el portallànties, perquè faci llum a tots els qui són a la casa».

actituds àmpliament —frívolament també— corejades als mitjans de comunicació. Aquest cristià honest, il·lustrat, obert, tendeix aleshores a tancar-se al primer armari —professional o associatiu— que troba i esdevé socialment invisible.

Hem treballat durant tots aquests anys amb la convicció que no hi ha —no hi ha d'haver— una escissió entre el profà i el sagrat: tot, per dir-ho amb el títol de la revista són «Qüestions de vida cristiana»: l'Església o la teologia ho són, qüestions de vida cristiana, és clar, però també ho son la cultura, l'economia, l'ensenyament, la política, la filosofia, la ciència o la tecnologia. Com deia el text de Joan Maragall «Amarlo todo de Dios abajo. Es decir, aquí no hay abajo ni arriba: amarlo todo». Com diem en l'editorial del primer número d'aquest etapa de QVC impulsada des de la Fundació: «el sagrat no es redueix a les sagristies. La vida és sagrada i tenim el deure de reflexionar-hi i d'estimar-la».

Els objectius de la Fundació s'agruparen en cinc eixos, que vertebraven transversalment tots els seus programes i totes les seves actuacions.

1. **Creació de pensament.** La voluntat de discerniment de la Fundació ens porta a cercar un pensament cristià propi, que sigui fidel, creïble i significatiu en el marc de la nostra cultura. Per això ens cal promoure una reflexió crítica, oberta permanentment als gran moviments de fons que travessen la nostra societat, per tal de donar un testimoniatge viu de la Paraula de Déu en el nostre món.

2. **Diàleg i debat.** Promoure el diàleg vol dir que la Fundació ha après a esdevenir interlocutora de la cultura del país des d'un catolicisme viscut amb naturalitat, en relació alhora receptiva i crítica

Hem treballat durant tots aquests anys amb la convicció que no hi ha —no hi ha d’haver— una escissió entre el profà i el sagrat: tot, per dir-ho amb el títol de la revista, són «Qüestions de vida cristiana».

amb la modernitat. Per això, la Fundació ha volgut fer de pont entre la fe en el Déu de Jesucrist, viscuda en Església, i la cultura contemporània (amb especial atenció a la catalana), immersa en ambdós àmbits de manera sincera i cordial, per tal de fomentar el coneixement, la col·laboració i l’intercanvi mutu i promoure així una millor inculturació del cristianisme i una millor evangelització de la cultura.

3. **Formació.** La Fundació ha aspirat a ser un lloc rellevant per a la formació permanent dels cristians, amb voluntat d’ajudar a aprofundir en la fe cristiana. Ha volgut arribar en particular als universitaris, als intel·lectuals i als professionals, però també a un públic més ampli que pogués trobar en el missatge cristià un ferment de creativitat cultural, de modernitat crítica i d’anàlisi atenta dels signes dels temps.

4. **Difusió i xarxa.** Amb el propòsit de difondre un pensament cristià viu i inculturat en el nostre món, la Fundació ha impulsat una estreta relació amb entitats culturals cristianes, especialment a Catalunya, a Europa i en l’àmbit Mediterrani. D’aquesta manera ha contribuït a situar Barcelona entre els centres europeus de referència, pel que fa a la producció cultural d’inspiració cristiana, en participar activament en els circuits de difusió de les novetats culturals. La Fundació té una especial relació des de seva naixença amb el Consell Pontifici de la Cultura, amb qui ha col·laborat en la creació de la Xarxa de Centres Culturals Catòlics de la Mediterrània. I manté relacions molt estretes amb *L’Institut Catholique de la Méditerranée* de Marsella, el *Centro San Fedele* de Milà i el *Collège des Bernardins* de París.

Ens cal promoure una reflexió crítica, oberta permanentment als gran moviments de fons que travessen la nostra societat, per tal de donar un testimoniatge viu de la Paraula de Déu en el nostre món.

5. **Publicacions.** La Fundació ha posat una especial cura en la publicació d'estudis i assajos. La Col·lecció «Cristianisme i Cultura», en coedició amb Editorial Cruilla, ha publicat ja 62 volums i la «Col·lecció de Quaderns», en aquest cas amb Editorial Claret, n'ha tret 88, entre els quals una col·lecció singular sobre Joan Maragall que compta ja amb 16 volums.

Han passat vint anys. El món ha viscut canvis notables. Per a molts, i jo sóc un d'ells, de manera ràpida, en alguns moments accelerats. Fa vint anys molt probablement paraules com «les Torres Bessones», les «armes de destrucció massiva», el «canvi climàtic», no formaven part del nostre entorn. Huntington no ens parlava del «xoc de civilitzacions», tot just se'ns apareixia la «globalització» com un factor clau per entendre el nostre entorn, i començaven a imposar-se, amb caràcter general, expressions culturals cada vegada més lleugeres —en dèiem la postmodernitat—, sense gruix, banals, essencialment d'entreteniment.

Durant aquests anys hem vist com apareixien temes nous i cabdals: la necessitat de reinventar l'imaginari cristià en un món tan accelerat i canviant, la d'anar al centre de la fe i no perdre'ns en el camí, la de fer-se sentir en el soroll en un món amb tants relats, la de gosar donar raó, entre altres. Probablement ens trobàvem a les portes, en paraules de Bauman, d'una «cultura líquida», en què la precarietat esdevé el signe del nostre temps. Una cultura en què s'imposa l'acceleració sobre l'eternitat, la novetat sobre la tradició, la velocitat sobre la serenitat. Un món en què no hi ha conviccions sinó opinions. En què les xarxes de comunicacions electròniques sembla que estiguin condicionant les el nostre accés al coneixement.

Al costat d'aquesta precarietat i feblesa de les nostres societats i

La Fundació té una especial relació des de seva naixença amb el Consell Pontifici de la Cultura, amb qui ha col·laborat en la creació de la Xarxa de Centres Culturals Catòlics de la Mediterrània. I manté relacions molt estretes amb l'*Institut Catholique de la Méditerranée* de Marsella, el *Centro San Fedele* de Milà i el *Collège des Bernardins* de París.

cultures i precisament com a conseqüència d'aquesta situació, en aquests darrers anys hem vist emergir expressions culturals i religioses amb trets o bé integristes o fins i tot cada vegada més fonamentalistes.

Vint anys després la Fundació vol continuar essent un espai de creació de pensament, un espai de debat i de diàleg, de formació, de xarxa, de difusió, de publicacions. Ara ja no ens cal dir el què volem ésser, el què volem fer. Aquests vint anys ens donen una identitat i una credibilitat —perquè no dir-ho— guanyada dia a dia. Guanyada dia a dia com a expressió d'Església. De la nostra Església Catòlica catalana.

D'una Església Catòlica catalana arrelada, i arrelada sòlidament, en dos pilars que han forjat la seva —la nostra— identitat: la doctrina del Concili Vaticà II i la vinculació a la nostra realitat nacional catalana.

Ens sabem i ens sentim fills d'un catolicisme conciliar que és una proposta d'identitat i de ser en el món. Un catolicisme conciliar amb el mateix esperit de diàleg, de recerca, d'acollida, de tendresa, d'exigència. De radicalitat.

Un catolicisme conciliar, però, que ens cal menys acomplexat. Probablement, més confessant. Més capaç d'explicitar la Bona Nova de l'Evangeli i la seva petjada en la nostra cultura. Més capaç d'oferir-se en proposta de sentit i de vida en un món —tal vegada— massa desorientat, fragmentat i mancat d'un horitzó, de l'Horitzó de sentit.

A les envistes dels propers anys la Fundació vol continuar essent un espai de creació de pensament i de diàleg. De creació de pensa-

Aquests vint anys ens donen una identitat i una credibilitat —perquè no dir-ho— guanyada dia a dia. Guanyada dia a dia com a expressió d'Església. De la nostra Església Catòlica catalana. D'una Església Catòlica catalana arrelada i arrelada sòlidament, en dos pilars que han forjat la seva —la nostra— identitat: la doctrina del Concili Vaticà II i la vinculació a la nostra realitat nacional catalana.

ment —si se'm permet dir-ho així— de pensament sòlid, fonamentat, interpellador, que troba en el millor del llegat del pensament modern i en la teologia conciliar, aquells pilars bàsics per continuar aixecant els arcs que sostindran els ponts d'humanitat, de concòrdia i d'esperança. Volem continuar essent una Fundació que, si bé és estrictament diocesana, vol oferir-se al conjunt del país. Indissociablement arrelada a Catalunya.

Honestament crec que el que hem fet és garantia que tot allò que ens queda per fer ho farem en la bona direcció. Amb responsabilitat i gosadia. Amb molt de seny però també, potser, amb una mica més de rauxa. Amb força i amb la mateixa comunió de sempre. I sempre des del respecte, el diàleg, la mà estesa, la llibertat de criteri i discerniment i amb la voluntat que el nostre país, que tant estimem, creixi amb més gruix, exigència i esperança.